

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

Warsztaty dla przedstawicieli społeczności lokalnych z wzorcowego zagospodarowania terenów wewnątrz wsi i poza obszarem zabudowań sołectw z wykorzystaniem rodzimych gatunków roślin

pn. „Zachowajmy cenną bioróżnorodność Opolszczyzny”

Cel warsztatów :

Celem warsztatów będzie zwrócenie uwagi mieszkańców wsi na potrzebę ochrony przyrody, rodzimych gatunków roślin, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000, aby w ten sposób ocalić dziedzictwo przyrodnicze Opolszczyzny. Przed mieszkańcami opolskich wsi postawione zostanie zatem kolejne wyzwanie – ochrony otaczającego środowiska przyrodniczego, bioróżnorodności przyrodniczej. W efekcie obok zachowania dziedzictwa zabytkowego, kulturowego i kulinarnego uwaga liderów odnowy wsi zostanie zwrócona na otaczającą wsie przyrodę, na zachowanie rodzimych gatunków roślin i zwierząt oraz uwrażliwienie na występowanie w otaczającym ich środowisku chronionych gatunków flory i fauny. Efekty prowadzonych warsztatów mają zostać zobrazowane w postaci projektu koncepcji urządzenia terenu zgodnej z tradycją i poszanowaniem przyrody. Jednocześnie zmierza się do pokazania piękna opolskich wsi, na co ma wpływ nie tylko to, co można zobaczyć, ale także szmer liści i strumienia, zapach powietrza, czy szum wiatru.

Organizator warsztatów:

Organizatorem warsztatów z zakresu zagospodarowania terenów wewnątrz wsi i poza obszarem zabudowań pn. „Zachowajmy cenną bioróżnorodność Opolszczyzny” jest Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego. Warsztaty są jednym z zadań realizowanych w ramach projektu pn. „Bioróżnorodność Opolszczyzny - skarbem dziedzictwa przyrodniczego”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej.

Tematyka warsztatów:

Warsztat 1 „Przestrzeń wokół nas i jej bioróżnorodność”

Warsztat 2 „Tradycyjne sady jako element kształtowania krajobrazu wsi”

Warsztat 3 „Woda w przestrzeni wiejskiej i jej bioróżnorodność”

Warsztat 4 „Ochrona cennych zasobów przyrodniczych występujących na wsi”

Warsztaty będą prowadzone w czterech niezależnych od siebie blokach tematycznych. Każdy warsztat będzie obejmował cykl czterech 6-godzinnych spotkań w odstępach tygodniowych (w godzinach od 9.00 do 15.00), których efektem końcowym ma być opracowana koncepcja zagospodarowania terenu. W ramach warsztatów każdy z uczestników będzie miał możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

(prowadzonych przez ekspertów) aby dopracować szczegółowo opracowane koncepcje wraz z modelowym projektem zagospodarowania wybranego terenu ze szczególnym uwzględnieniem doboru nasadzeń i pielęgnacji rodzimych gatunków roślin.

Warsztat 1 „Przestrzeń wokół nas i jej bioróżnorodność ” (zieleń w zagrodach, przedogródki, tereny wspólne wsi) – możliwości zwiększania bioróżnorodności

Uczestnik warsztatu uzyska informację nt.:

- projektów przedstawiających ciekawe rozwiązania projektowe z poszanowaniem tradycyjnych sposobów zagospodarowania dla regionu opolskiego,
- rodzimych gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych zalecanych do stosowania, a także gatunków i odmian inwazyjnych, które nie powinny być w projektach preferowanych,
- sposobów kształtowania tradycyjnych ogrodów,
- przykładowych kompozycji kwiatowych o dużej różnorodności gatunkowej, połączenia gatunków ozdobnych z użytkowymi, wielopiętrowość i śmiałe zestawienia kolorystyczne,
- możliwości kształtowania terenów zielonych tak aby zachęcić różne gatunki zwierząt do pojawienia się na danym terenie, w tym m.in. motyli, pszczoł, trzmieli (enklawy dla owadów i motyli),
- tworzenie małej infrastruktury bytowej przyjaznej dla zwierząt (karmniki i budki lęgowe dla ptaków, schrony dla jeży, nietoperzy, hotele dla owadów),
- umiejscowienia elementów małej architektury ogrodowej takiej jak: ławki, kosze, edukacyjne tablice informacyjne, stojaki na rowery, w poszanowaniu otaczającej przyrody,
- zasad tworzenia kosztorysu realizacji koncepcji.

W trakcie warsztatów zaprezentowane zostaną także wzorcowe koncepcje zagospodarowania terenów zielonych wewnątrz wsi (przykłady krajowe oraz zagraniczne). Opracowanie koncepcji zagospodarowania wsi powinno stać się wzorem do naśladowania dla mieszkańców i rozpocząć proces przekształcania zieleni w przydomowych ogrodach z poszanowaniem rodzimej roślinności i w celu zachowania dziedzictwa przyrodniczego Opolszczyzny.

Warsztat 2 „Tradycyjne sady jako element kształtowania krajobrazu wsi ”

Uczestnik warsztatu uzyska informację nt.:

- sposobów zakładania sadu: wybór odpowiedniej lokalizacji, ze względu na warunki fizjograficzne, w tym m.in. poziom nasłonecznienia, podłoże, analizę otoczenia,
- gatunków rodzimych drzew owocowych występujących na terenie Opolszczyzny,
- sposobów sadzenia drzew, możliwości ich dalszego rozmnażania (szczepienia drzew),
- pielęgnacji nowo zakładanych sadów jak też starych sadów przydomowych (cięcia korekcyjne, sanitarne, prześwietlające),
- ochrony przed chorobami i szkodnikami,

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

- roli sadów w ochronie rodzimych gatunków fauny,
- gospodarczego znaczenia sadów,
- zasad tworzenia kosztorysu realizacji koncepcji.

Zakładanie nowych sadów i zasady pielęgnacji już istniejących mają uświadomić mieszkańcom wsi walory gospodarcze, kulturowe i krajobrazowe sadów przydomowych.

Warsztat 3 „Woda w przestrzeni wiejskiej i jej bioróżnorodność” (oczka wodne, stawy, ciekły wodne itp.), kształtowana w zgodzie z różnorodnością florystyczną i faunistyczną.

Uczestnik warsztatu uzyska informację nt.:

- roli retencji wodnej i kształtowania systemu hydrograficznego w krajobrazie wiejskim,
- typologii i sposobów kształtowania tradycyjnych zbiorników wodnych występujących na obszarach wiejskich,
- możliwościach ochrony znajdującej się tam flory i fauny,
- rodzajów nasadzeń pożądanych z punktu widzenia zachowania rodzimych gatunków (rośliny wodne i bagienne),
- typów roślin traktowanych jako inwazyjne,
- rodzajów prac niezbędnych do utrzymania obiektów wodnych w prawidłowym stanie (odmulenia i oczyszczenia stawu/oczka z zachowaniem jego naturalnego kształtu i możliwościami zminimalizowania działań tak aby ochronić gatunki tam występujące),
- rodzajów materiałów potrzebnych do wykonania/odnowienia stawu, zabezpieczenia linii brzegowej,
- rodzajów małej architektury możliwych do wykonania wokół stawu/oczka wodnego,
- zasad tworzenia kosztorysu realizacji koncepcji.

Gospodarka wodna na obszarach wiejskich w obszarze zurbanizowanym jak i rolniczym ma istotne znaczenie dla tworzenia mikroklimatu, krajobrazu i bezpieczeństwa wodnego wsi. Warsztaty poszerzające wiedzę społeczności lokalnych o gospodarce wodnej na obszarach wiejskich mają na celu przygotowanie mieszkańców wsi m.in. do działań z zakresu mikroretencji, które wpłyną pozytywnie na zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich. W trakcie warsztatów zaprezentowane zostaną m.in. wzorcowe koncepcje urządzania stawów na wsi (przykłady krajowe oraz zagraniczne). Opracowanie koncepcji zagospodarowania stawu wiejskiego/oczka wodnego może stać się podstawą do sformułowania koncepcji wsi tematycznej bazującej na temacie wody jako źródła różnorodności biologicznej obszarów wiejskich.

Warsztat 4 „Ochrona cennych zasobów przyrodniczych występujących na wsi ”

(prawne formy ochrony przyrody oraz ochrona przyrody wynikająca z występowania cennych walorów przyrodniczych tj. parki wiejskie, siedliska przyrodnicze chronione, siedliska chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne)

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

Uczestnik warsztatu uzyska informację nt.:

- możliwości prawnej ochrony przyrody w celu zachowania cennych walorów przyrodniczych wsi
- możliwości ochrony cennych walorów przyrodniczych nieobjętych prawnymi formami ochrony przyrody – przygotowanie dokumentacji do objęcia ochroną oraz zadań ochronnych,
- rodzajów czynnych działań na rzecz ochrony bądź przywrócenia cennych walorów przyrodniczych obszarów wiejskich tj. nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów, roślin zielonych, eliminacji roślinności inwazyjnej i obcej,
- rodzaju prac , które można wykonywać na terenach /objektach objętych prawną formą ochrony przyrody,
- przykładowych rozwiązań związanych z odtworzeniem i utrzymaniem pieszych ciągów komunikacyjnych na terenach parków wiejskich,
- prawidłowego umiejscowienia i typów małej architektury ogrodowej takiej jak: ławki, kosze, edukacyjne tablice informacyjne, tablice dendrologiczne, stojaki na rowery, na terenach parków wiejskich,
- tworzenia enklaw roślinności i budowy infrastruktury bytowej przyjaznej dla zwierząt (karmniki i budki lęgowe dla ptaków, schrony dla jeży, nietoperzy, hotele dla owadów),
- odtworzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów, występujących na terenie parków wiejskich,
- w przypadku pomników przyrody: możliwe formy ochrony i zagospodarowania terenu wokół cennego drzewostanu oraz możliwych działań na rzecz zachowania cennych alei drzew i zadrzewień śródpolnych,
- możliwości tworzenia wsi tematycznych w oparciu o zasoby przyrodnicze wsi – promocja wsi dzięki legendom, podaniom związanym z chronionymi drzewami, alejami, różnymi gatunkami flory i fauny,
- zasad tworzenia kosztorysu realizacji koncepcji.

Na obszarach zurbanizowanych wsi w szczególności w parkach wiejskich, zabytkowych alejach oraz na gruntach rolnych, w lasach i przy drogach wiejskich występuje wiele cennych obiektów przyrodniczych będących formami ochrony przyrody lub wymagających ochrony. Warsztaty te mają na celu zwrócenie uwagi społeczności lokalnych na cenne zasoby przyrodnicze, metody ich pielęgnacji, jak też dbałość o otaczającą przyrodę

Termin i miejsce prowadzenia warsztatów:

Warsztaty będą prowadzone w miesiącach od kwietnia do czerwca 2016r. w sali szkoleniowej w BioCentrum - siedziba Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, ul. Hallera 9, Opole. Jeden warsztat tematyczny będzie obejmował cztery jednodniowe spotkania w godzinach od 9.00 do 15.00 – zgodnie z harmonogramem spotkań ustalonym przed rozpoczęciem warsztatów.

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

Uczestnicy warsztatów

Warsztaty skierowane będą do mieszkańców najbardziej aktywnych sołectw z terenu województwa opolskiego, posiadających na swoim terenie obszary, na których za zgodą gminy lub innego podmiotu możliwe będzie późniejsze wykonanie wypracowanej w trakcie warsztatów koncepcji.

Wybór uczestników dokonywany będzie w oparciu o formularz zgłoszeniowy, stanowiący załącznik do niniejszego dokumentu. Z każdego wybranego sołectwa w warsztatach będzie mogło wziąć udział dwóch przedstawicieli, którzy uzyskają poparcie mieszkańców wsi (udokumentowane stosownymi podpisami na formularzu zgłoszeniowym). Warsztaty będą prowadzone w grupach 16 osobowych dla przedstawicieli od 8 do 16 sołectw.

Ilość zakwalifikowanych osób do udziału w warsztatach jest ograniczona tj.: Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokona wyboru sołectw, których przedstawiciele wezmą udział w warsztatach.

Decyzja o wyborze sołectw jest ostateczna i nie podlega odwołaniu. Przedstawiciele wybranego sołectwa mogą brać udział tylko w jednym z czterech warsztatów.

Zgłoszenia na warsztaty:

Zgłoszenia mogą dokonać grupy nieformalne, podmioty/organizacje posiadające osobowość prawną lub gminy tj:

- Grupy odnowy wsi,
- Stowarzyszenia odnowy wsi i inne organizacje pozarządowe działające na danym obszarze,
- Urzędy gmin

Zgłoszenia dokonuje się na formularzu zgłoszeniowym (załącznik do niniejszego dokumentu) przekazanym w za pośrednictwem poczty elektronicznej i w wersji papierowej na adres:

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Piastowska 14

45-082 Opole

Dopisek na kopercie: „Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi - zgłoszenie na warsztaty „Zachowajmy cenną bioróżnorodność Opolszczyzny”

Zgłoszenia należy dostarczyć (tj. wysłać na adres e-mail: drw@opolskie.pl oraz przekazać wersję papierową do Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi) **najpóźniej do dnia 8 kwietnia 2016r.** O wpływie zgłoszenia decyduje data przekazania formularza zgłoszeniowego do Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedstawiciele danego sołectwa mogą się zgłosić wyłącznie do udziału w **jednym**, wybranym przez siebie warsztacie.

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

Terminy warsztatów:

Nabór uczestników na warsztaty: do 8 kwietnia 2016 r. (decyduje data wpływu do Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi)

Wybór uczestników: do 22 kwietnia 2016 r.

Na stronie www.odnowawsi.eu w zakładce dotyczącej projektu „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” umieszczona zostanie lista sołectw, których przedstawiciele zostali zakwalifikowani do udziału w warsztatach.

Przeprowadzenie warsztatów:

Warsztat 1 „Przestrzeń wokół nas” – kwiecień, maj 2016r.

Warsztat 2 „Sady jako element kształtowania krajobrazu wsi” – kwiecień, maj 2016r.

Warsztat 3 „Woda w przestrzeni wiejskiej” – maj, czerwiec 2016

Warsztat 4 „Cenne zasoby przyrodnicze występujące na wsi” – maj, czerwiec 2016r.

Spotkanie „Jak kształtować wieś z poszanowaniem otaczającej przyrody” – spotkanie podsumowujące zrealizowane warsztaty z prezentacją opracowanych koncepcji – ostatni tydzień czerwca 2016r.

Zainteresowane osoby /organizacje/institucje będą zobowiązane do:

1. zgłoszenia na warsztaty na formularzu zgłoszeniowym stanowiącym załącznik do niniejszego dokumentu:
  - a. na zgłoszeniu w części II opisanie wszystkich wskazanych punktów w kontekście znajomości zasobów przyrodniczych występujących we wsi oraz ogólnych procesów rozwojowych sołectwa,
2. uczestnictwa we wszystkich dniach warsztatowych
3. opracowania koncepcji zagospodarowania wybranego obszaru, obiektu we wsi
4. pozyskania we własnym zakresie podkładów mapowych w skali 1:1000 dla terenu, dla którego opracowywana będzie koncepcja zagospodarowania oraz w skali 1:5000 dla obrębu wsi – mapa użytkowania terenu z zaznaczonymi budynkami.
5. umieszczenia na wszystkich wypracowanych dokumentach logotypów unijnych – zakres promocji opisany został w „Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji” – www.rpo.opolskie.pl
6. przekazania po zakończeniu warsztatów opracowanych koncepcji w wersji elektronicznej oraz papierowej oraz umożliwienie nieodpłatnego wykorzystania i rozporządzania koncepcją w całości lub we fragmentach, na następujących polach eksploatacji:
  - w zakresie utrwalania i zwielokrotniania przekazanych opracowań techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
  - w zakresie wprowadzania do obrotu, użyczenia oryginału albo egzemplarzy koncepcji;
  - w zakresie rozpowszechniania opracowania w sposób polegający m.in. na publicznym prezentowaniu, wystawieniu, wyświetleniu, a także publiczne udostępnianie pracy w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niej dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Projekt „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (nr decyzji RPOP.05.01.00-16-0001/15-00) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działanie 5.1- Ochrona różnorodności biologicznej

Kryteria wyboru uczestników warsztatów:

1. **Lokalizacja miejsca**, dla którego opracowana będzie koncepcja zagospodarowania [skala oceny 0 – 5 pkt]
2. **Uzasadnienie wyboru** miejsca opracowania koncepcji [skala oceny 0 – 10 pkt]
3. **Uwzględnienie w Planie Rozwoju Miejscowości** (planie odnowy miejscowości, strategii rozwoju wsi) planów zagospodarowania wskazanego w punkcie 5.1 obszaru. [skala oceny 0 – 5 pkt]
4. **Obszary cenne przyrodniczo** [skala oceny 0 – 10 pkt]
5. **Inwentaryzacja elementów przestrzeni, urządzeń oraz infrastruktury wsi** [skala oceny 0 – 5 pkt]
6. **Kierunki rozwoju miejscowości** [skala oceny 0 – 5 pkt]
7. **Finansowanie działań** [skala oceny 0 – 5 pkt]

Zasady finansowania warsztatów:

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego w ramach środków finansowych przewidzianych na organizację 4-dniowych warsztatów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni wsi sfinansuje koszty wynagrodzenia dla ekspertów prowadzących warsztaty oraz koszty poczęstunku. Warsztaty są zadaniem realizowanym w ramach projektu „Bioróżnorodność Opolszczyzny – skarbem dziedzictwa przyrodniczego” (Decyzja nr RPOP.05.01.00-16-0001/15-00 z dnia 1 grudnia 2015 roku) współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach, Osi priorytetowej 5 – Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działania 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej RPO WO 2014-2020.

Pozostałe informacje:

Pytania w zakresie prowadzonego naboru na warsztaty z zakresu zagospodarowania terenów wewnątrz wsi i poza obszarem zabudowań pn. „Zachowajmy cenną bioróżnorodność Opolszczyzny” należy kierować do pracowników Referatu Rozwoju Wsi w Departamencie Rolnictwa i Rozwoju Wsi :

Pani Ewa Kotula - 77 44 82 125,

Pan Artur Ślimak - 77 44 82 107.